

KONOPNÉ SPOLEČENSKÉ KLUBY

Politika
XXI.
století

Sociálně, eticky, humánně a zdravotně orientovaný koncept, který řeší zneužívání konopí i potenciální škody v důsledku jeho užívání, a zároveň je protiváhou zvyšující se neregulované produkci konopí.

Konopné společenské kluby

(KSK) jsou inovativním, originálním a humánně orientovaným konceptem regulace konopí.

Tento koncept, s nímž již více než deset let experimentují občanská hnutí v několika zemích, si klade za cíl **redukovat rizika spojená s užíváním, nezákonným obchodováním a dalšími souvisejícími zločiny**. Dnes je již prokázáno, že KSK představují dokonale funkční nápravu těchto škod na lokální úrovni.

Jedná se rovněž o jednoduchý a lehce realizovatelný způsob, jak řešit trvale aktuální problematiku neregulované produkce a distribuce drog, a přitom vyhovět hlavním třem úmluvám OSN týkajícím se kontroly drog a zároveň i mezinárodním úmluvám o lidských právech.

Na konci osmdesátých let 20. století začala po celém světě vznikat společenská hnutí, která se rozhodla **organizovat vlastní programy podpory, ochrany a péče o drogové uživatele**. To byl počátek konceptů **vzájemné podpory (peer-support) a redukce škod (harm reduction)**.

O pár let později začaly nezávisle na sobě ve Španělsku a Spojených státech amerických vznikat spolky sdružující uživatele konopí a farmáře s cílem zásobit své členy konopím, a to mimo dosah černého trhu.

Tyto samozásobitelské spolky ideologicky i prakticky naplňovaly zásady konceptů vzájemné podpory a redukce škod. V roce 2006 byl publikován text, který tyto spolky pojmenoval a vytvořil obecná pravidla jejich fungování pod

názvem **Kodex chování evropských konopných společenských klubů**. Jeho autorem bylo evropské sdružení ENCOD⁽¹⁾.

V následujících deseti letech se konopné společenské kluby rozšířily po celém světě, a tak byla přijata různá **legislativní opatření sloužící k jejich regulaci** (například v Uruguayi a ve španělských autonomních společenstvích Navarra a Katalánsko). Rovněž několik měst ve Švýcarsku a Nizozemsku vyjádřilo přání zúčastnit se experimentů s tímto novátorským řešením.

V dnešní době fungují konopné společenské kluby či podobná uskupení přinejmenším ve **12 zemích** (Belgie, Francie, Itálie, Mexiko, Německo, Nizozemsko, Rakousko, Slovinsko, Spojené státy americké, Španělsko, Švýcarsko, Uruguay), a ne všechny mohly v počátcích své existence spoléhat na podporu ze strany místních úřadů.

•

Uživatelé konopí i osoby neužívající konopí, ale mající zájem o regulaci konopí, přestože jsou členy různých verzí konopných společenských klubů, se ve svém počínání řídí – a odjakživa řídili – společným etickým přístupem, který charakterizuje:

- ochotná a aktivní **spolupráce s místními i státními úřady** stejně jako s místní občanskou společností;
- naprostá **transparentnost** provozovaných aktivit;
- **neziskový** cíl a poslání;
- spolupráce se **zdravotními a sociálními programy**, ochrana zdraví a redukce škod;
- **omezený přístup** pro neuživatele a nezletilé;

- důraz na **ekologickou nezávadnost** a **veřejné zdraví**.

•

Vědci z mnoha oborů v četných studiích zaměřených na konopné společenské kluby potvrzují přínos těchto struktur, ať už z hlediska zdraví⁽²⁾, snížení kriminality⁽³⁾⁽⁴⁾, či společnosti obecně⁽⁵⁾⁽⁶⁾.

Následná tabulka shrnuje závěry z těchto studií a ukazuje, že struktury jako konopné společenské kluby řeší **různá společenská a zdravotní rizika a škody, jež mohou být nejen důsledkem užívání či zneužívání konopí, ale i jeho legalizace:**

HLAVNÍ SOCIÁLNÍ A ZDRAVOTNÍ RIZIKA A ŠKODY	PROSTŘEDÍ	
	Škodlivé a rizikové faktory	Klíčová řešení nabízená konopnými společenskými kluby
Pravidelné užívání v raném věku	nedostatečná komunikace anebo zavržení v rodině, negativní vliv vrstevníků	omezený přístup, zákaz vstupu nezletilým
Psychické poruchy	vzdělanostní nebo emoční deficit, trauma během dětství	včasné rozpoznání poruchy
Sociální izolace a nedostatek podpory	nedostatek podpory od příbuzných anebo odmítnutí ve společnosti	mezigenerační dialog
Každodenní užívání	chybějící definice rozdílu mezi společenským užíváním a zneužíváním	vzájemná podpora a uvědomělý přístup bez rizik
Nedostatečné znalosti o konopí a jeho účincích	šíření zkreslených informací	překonání tabu
Související užívání tabáku	absence osvěty ve společnosti dospělých	sdílení a výměna zkušeností
Metody užívání		vzájemná podpora a uvědomělý přístup bez rizik
Společenské tabu	stigmatizace užívání konopí	přátelské prostředí v místě konzumace
Společenská nerovnost	diskriminace uživatelů konopí	sdílení a výměna zkušeností
Prohibice drogy	pokoutní obchodování a násilí	oddělení konopí od černého trhu a kriminálního podsvětí
Represe uživatelů	právně kriminální postih a s tím spojené společenské zavržení	soustředění na aspekt zdraví

HLAVNÍ SOCIÁLNÍ A ZDRAVOTNÍ RIZIKA A ŠKODY	ČLOVĚK	
	Škodlivé a rizikové faktory	Klíčová řešení nabízená konopnými společenskými kluby
Pravidelné užívání v raném věku	nedostatek vzdělání v raném věku o bezpečném užívání a redukcí škod	<i>uvolnění debaty mezi mladými a dospělými</i>
Psychické poruchy	deprese, úzkost, bipolární porucha, porucha osobnosti, schizofrenie...	<i>individuální lékařský dohled</i>
Sociální izolace a nedostatek podpory		
Každodenní užívání	absence individuálního dohledu ohledně náchylnosti k závislosti	<i>sledování spotřeby</i>
Nedostatečné znalosti o konopí a jeho účincích	poznatky na vlastní pěst	<i>získání objektivních poznatků</i>
Související užívání tabáku	ignorování bezpečnosti a zásad zdravé konzumace	<i>výukové kurzy na téma redukce škod v oblasti užívání konopí</i>
Metody užívání		
Společenské tabu	strach svěřit se příbuzným	<i>ulehčení dialogu</i>
Společenská nerovnost	neadekvátní ztráta práv (práce, řízení vozidel, péče o dítě)	<i>výukové kurzy o lidských právech</i>
Prohibice drogy	úzkost anebo naopak slast z překročení zákona	<i>normalizace užívání</i>
Represe uživatelů	nepříznivé etnické nebo společensko-ekonomické podmínky	<i>zdravotní osvěta a propagace zdravých návyků</i>

zdroj: Chanvre & Libertés – NORML France, 2015 — www.chanvrelibertes.org

HLAVNÍ SOCIÁLNÍ A ZDRAVOTNÍ RIZIKA A ŠKODY	SUBSTANCE	
	Škodlivé a rizikové faktory	Klíčová řešení nabízená konopnými společenskými kluby
Pravidelné užívání v raném věku	neznámé složení	analýza, kontrola a certifikace produktů
Psychické poruchy	neznámý poměr mezi kanabinoidy THC a CBD	změřený poměr aktivních složek
Sociální izolace a nedostatek podpory	ztráta motivace v případě chronického užívání	individuální lékařský dohled
Každodenní užívání		
Nedostatečné znalosti o konopí a jeho účincích	neznámé složení (aktivní složka, ředění, rezidua)	zdravé a přirozené metody produkce
Související užívání tabáku	vysoce návykový nikotin	propagace užívání bez tabáku
Metody užívání	riziko rozvoje kardiovaskulárních a respiračních chorob v důsledku kouření	propagace vaporizace
Společenské tabu	užívání ve skrytu a studu	uznání společenské konzumace
Společenská nerovnost	složení, kvalita, cena a dostupnost podle osobních konexí	stabilní kvalita i ceny, neustálá dostupnost produktu v množství pro osobní spotřebu
Prohibice drogy	proměnlivé složení, kvalita, cena dostupnost, proměnlivý a nejistý účinek	výběr odrůd ve shodě s potřebami uživatelů
Represe uživatelů	konfiskace zdravotně prospěšného produktu	důraz na zvýšený přínos pro zdraví při užívání v tomto kontextu

Faktem je, jak vysvětlil jeden španělský aktivista a zakladatel jednoho z prvních konopných klubů⁽⁷⁾, že model konopných společenských klubů **vzniká uvnitř prohibičního právního prostředí, a to coby jeho řešení**. Tím se i vysvětluje, jak je možné, že se KSK spontánně objevily v několika zemích s různou drogovou politikou, a to i tam, kde vládne prohibice. Koncept KSK navíc z několika důvodů přitahuje pozornost mezinárodních odborníků na drogovou problematiku⁽⁸⁾:

- Rozšíření těchto struktur ve Španělsku se neseťkalo s kritikou ze strany Mezinárodního výboru pro kontrolu drog (INCB) ani Úřadu OSN pro drogy a kriminalitu (UNODC), jelikož **koncept KSK se zdá být v souladu s mezinárodními závazky**;
- oficiální španělské statistiky týkající se spotřeby drog udávají, že během posledních deseti let, kdy se koncept KSK rozšířil po celé zemi (v roce 2007 existovala zhruba desítka klubů, dnes se jejich počet odhaduje na jednu tisícovku), došlo ke snížení užívání konopí mezi obecnou populací (od 15 do 64 let věku)⁽⁹⁾ i mezi mládeží (od 14 do 18 let)⁽¹⁰⁾;
- demokratické procedury závazné pro KSK v souladu se zákonem o spolcích umožňují **silnou kontrolu nad drogou**, což je **v duchu tří úmluv OSN o drogách**;
- skutečnost, že se jedná o nezisková sdružení, je pojistkou proti případné nadměrné komercializaci tohoto konceptu;

- tento model **umožňuje výzkum spotřeby konopí**, a tudíž představuje **vhodnější, vědecky podloženější, cílenější a efektivnější způsob prevence a redukce škod**;
- tento model nabízí prostředky, jak **oddělit produkci konopí od černého trhu a ostatních drog**;
- tento model umožňuje vědcům snadno a **v úplnosti monitorovat, analyzovat a zkoumat jeho důsledky** na uživatele a jejich okolí.

Ve vztahu k závazkům plynoucím ze systému mezinárodní kontroly drog panuje konsensus, že **jednotlivé země nejsou povinny kriminalizovat** držení drog **pro osobní spotřebu**, což se týká i pěstování pro vlastní spotřebu⁽¹¹⁾.

V manuálu *Jak regulovat konopí*⁽¹²⁾ se mimoto uvádí, že „**KSK mají výhodu, že jsou přípustné v rámci systému drogových úmluv OSN**, jelikož v podstatě rozšiřují koncept dekriminlizace osobního držení/pěstování.“ Autoři manuálu dále potvrzují, že **UNODC ani INCB dosud nečinily prohlášení, jež by tuto skutečnost popíralo**, ačkoli v několika případech zaregistrovaly existenci KSK. Jejich činnost tedy nikterak neodsoudily.

Doporučení

Při pohledu na národní či místní politiku **každé země** je zjevné, že téměř všechny v současné době povolují **sdružování občanů** ve formě spolků, sdružení, společností, asociací, klubů či **jakýchkoli jiných samovolně vznikajících a samostatně organizovaných občanských struktur, jež jsou úředně registrovány a jejichž cílem není zisk.**

Proto doporučujeme všem členským státům, které se staly signatáři tří mezinárodních úmluv týkajících se kontroly drog, aby zvážily domácí legislativu ve vztahu k spolkům a zaujaly postoj, který povede k uzákonění statusu Konopných společenských klubů sdružujících tamější občany, a to prostřednictvím **přijetí těchto tří doporučení:**

1

Ukončit kriminalizaci *de iure* týkající se užívání, držení, produkce a výroby konopí pro osobní spotřebu i všech činností souvisejících s osobní spotřebou.

2

Uznat:

Článek 4 Jednotné úmluvy o omamných látkách z roku 1961 ve znění protokolu z roku 1972, kde se hovoří o omezení „produkce, výroby... [atd.] omamných látek výlučně pro lékařské a vědecké účely”;

články 22 a 28 téže úmluvy;

a článek 2, bod 5, sekce b), kde stojí, že smluvní strany „zakáží, v případě, že budou toho názoru, že ze situace v jejich zemi vyplývá, že by to byl nejvhodnější způsob na ochranu veřejného zdraví, produkci, výrobu, export a import, obchod, držbu nebo používání takových omamných látek“, z čehož jasně **vyplývá, že smluvní strany mohou zavést i zcela jiná opatření, pokud to bude dle jejich názoru nejvhodnější způsob, jak čelit problémům a škodám souvisejícím s drogami;**

3

Uznat článek **30** Jednotné úmluvy o omamných látkách z roku 1961 ve znění protokolu z roku 1972, kde se hovoří o udělování povolení (licencí) ze strany místních úřadů;

Přistoupit na navrhovanou spolupráci konopných společenských klubů s úřady, a to buď zahájením celonárodní odborné debaty, anebo zapojením existujících občanských platforem, které se touto problematikou zabývají, a společně s nimi **zvážit**, které konkrétní malé změny v pravidlech a procedurách by mohly zákonně umožnit širší experimentování v rámci konopných společenských klubů a povolit tak v krátkém čase jejich bezpečné fungování na lokální úrovni.

Odkazy

- (1) ENCOD, [Code of conduct for a Cannabis Social Club in the European Union](#), Antverpy, 2006. Dostupné na encod.org/info/CODE-OF-CONDUCT-FOR-EUROPEAN.html
- (2) Zobel F. and Marthaler M., [From Rocky mountains to the Alps: new developments concerning the regulation of cannabis market](#), Addiction Suisse, Lausanne, 2014.
- (3) Arana X., [Legal viability of Cannabis Social Clubs in the autonomic community of Euskadi and proposed action plan](#), Fundación Renovació-Basque Institute of Criminology, Bilbao, 2013.
- (4) Inter-party think-tank of the Canton of Geneva, [For more security in the city. Cannabis Social Club: an efficient model for regulating the access Cannabis](#), Ženeva, 2013.
- (5) Decorte T., [Cannabis social clubs in Belgium: Organizational strengths and weaknesses, and threats to the model](#), Institute for Social Drug Research, Ghent, 2014.
- (6) Parés Franquero O. Bouso Saiz J.-C., [Innovation Born of Necessity. Pioneering Drug Policy in Catalonia](#), Open Society Foundations, New York, 2015.
- (7) Val I., in [Cannabis, les politiques locaux sont là pour mettre les mains dans le cambouis](#). Dostupné na chanvrelibertes.org/p/workshop-donostia-2015
- (8) Marks, A., [The Legal Landscape for Cannabis Clubs in Spain](#), Observatorio Civil de Drogas, 2015. Dostupné na observatoriocivil.org/the-legal-landscape-for-cannabis-social-clubs-in-spain
- (9) Plan Nacional sobre Drogas, [Encuesta sobre alcohol y drogas en España \(EDADES\)](#), Madrid, 2015. Dostupné na pnsd.msssi.gob.es/profesionales/sistemasInformacion
- (10) Plan Nacional sobre Drogas, [Encuesta sobre uso de drogas en Enseñanzas Secundarias en España \(ESTUDES\)](#), Madrid, 2016. Dostupné na pnsd.msssi.gob.es/profesionales/sistemasInformacion
- (11) Boister N., [Penal aspects of the UN Drug Conventions](#), Kluwer Law International, 2001.
- (12) Transform Drug Policy Foundation, [How to regulate Cannabis, a practical guide](#), Bristol, 2013. Dostupné na tdpf.org.uk/resources/publications/how-regulate-cannabis-practical-guide

Chanvre & Libertés-NORML France

www.chanvrelibertes.org
@ChanvreLibertes

FAAAT

French Alternatives on Addiction And Toxicomanies

www.faaat.net
@FAAATnet

Fundación Renovatio

www.fundacionrenovatio.com
#FundaciónRenovatio

ICEERS

International Center for Ethnobotanical Education, Research & Service

www.iceers.org
@NGO_ICEERS

CATFAC

Federació d'Associacions Cannàbiques de Catalunya

www.catfac.org
@Cat_FAC

Za podporu realizace projektu v češtině děkujeme mezinárodnímu veletrhu konopí a léčivých bylin Cannafest.

www.cannafest.com

Fundación
RENOVATIO

INTERNATIONAL CENTER FOR
ETHNOBOTANICAL EDUCATION
RESEARCH & SERVICE

Chanvre &
Libertés &
NORML France

